

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ*

Factors Leading to Success in the Implementation of Evidence Based Nursing Practice of Professional Nurses

ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา** พย.ม. Laddawan Puttaruksa, M.N.S., RN.
 รัชนิภรณ์ ทรัพย์กรานนท์*** Ph.D. Ratchaneeporn Subgranon, Ph.D., RN.
 ประนอม โอทกานนท์**** กศ.ด. Pranom Othaganont, Ed.D., RN.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง 5 คน และวิธีบอกต่อ 12 คน จากคุณสมบัติได้แก่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีผลงานทางวิชาการและ/หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน (1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำสาระที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและกรอบการสัมภาษณ์ (2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รอบ โดยรอบที่ 1 เพื่อระบุปัจจัยสำคัญที่ทำให้พยาบาลใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล แล้วนำข้อมูลไปจัดกลุ่มจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ รอบที่ 2 นำแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่าที่ได้จากรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รอบที่ 3 นำข้อมูลในรอบที่สองมาสรุปแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดเห็นอีกครั้ง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป โดยกำหนดค่าที่

ยอมรับได้ต้องมีค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพประกอบด้วย 6 ปัจจัย 37 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร มี 9 องค์ประกอบ (2) ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล มี 3 องค์ประกอบ (3) ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ มี 13 องค์ประกอบ (4) ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก มี 4 องค์ประกอบ (5) ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ มี 5 องค์ประกอบ และ (6) ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ มี 3 องค์ประกอบ จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารทางการพยาบาลควรนำปัจจัย 6 ด้าน และ 37 องค์ประกอบไปประกอบการพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

คำสำคัญ: ปัจจัยสู่ความสำเร็จ หลักฐานเชิงประจักษ์ พยาบาลวิชาชีพ

Abstract

This research aimed to study factors influencing the success of the implementation of evidence based nursing practice of professional

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

nurses. Delphi technique was utilized with a sample of 17 experts; 5 from purposive selection and 12 from snowball technique based on the criteria of (1) clinical nurse specialist working as a lecturer at a Faculty of Nursing/Nursing college, (2) completed doctoral level, and (3) had academic background and / or gained clinical experience of the evidence- based practice. Instrument was a guideline of the interview developed by the researcher. Research procedure was conducted into 2 phases; (1) reviewed literature and document analysis for the conceptual development and the scope of interviewing guideline and (2) interviewed experts for 3 rounds for making a conclusion. The first round was conducted to list important factors leading to success in the implementation of evidence based practice of professional nurses, and then the leading factors of success items were categorized and developed to be item lists. The second round, experts were asked to range order of the important factors and rated on 1-5 scale. Then, the factors leading to success were analyzed by median and interquartile range. The third round, expert agreements were confirmed about the results of the second round. For a conclusion, data were analyzed again by median and interquartile range based on median ranked ≥ 3.50 , interquartile ranked <1.50 .

The results showed that leading factors to success of the implementation of evidence-based nursing practice of professional nurses included 6 factors with 37 elements. The details were as follows; the organizational factor composed of nine elements, factor of characteristic of nurse administrators composed of three elements, factor of nurses composed of thirteen elements, factor of facility composed of four elements,

factor of quality of research and empirical evidence composed of five elements, and factor of communication and access to empirical evidence composed of three elements. The results of this study suggested that nurse administrators should use this research results to enhance professional nurses for developing nursing intervention based on evidence based practice to improve quality of care.

Keywords: Factors leading to success, evidence based practice, professional nurses

ความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์มีความสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลให้มีคุณภาพสูงสุดอย่างต่อเนื่อง การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีประสิทธิภาพสูงจะส่งเสริมให้ผลลัพธ์การบริการดีขึ้น ลดลดภัย ลดความเสี่ยง และเป็นแนวทางให้เกิดความคุ้มค่าและคุ้มค่า (จิตรศิริ ตันติชาติกุล และ วนิดา เคนทองดี, 2556; อุสาร์ รุจิระวิโรจน์, ภัทรา นิโครธา, สุกัญญา ตันติประสพลาภ และกานต์ธิดา ตันวัฒนาถาวร, 2551) จากประโยชน์ข้างต้นส่งผลให้ปัจจุบันองค์กรพยาบาลตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น โดยการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์นั้นเป็นการบูรณาการของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด ร่วมกับประสบการณ์ความชำนาญด้านคลินิก และความร่วมมือของผู้รับบริการในการรักษาพยาบาล (Burn & Grove, 2005) การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์มี 2 รูปแบบ คือ (1) เป็นการบูรณาการหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดจากงานวิจัยร่วมกับข้อมูลค่านิยม ความเชื่อของผู้รับบริการ และความเชี่ยวชาญของนักปฏิบัติการทางคลินิก เพื่อการตัดสินใจเลือกการดูแลที่เหมาะสม (ฟองคำ ติลกสกุลชัย, 2551) และ (2) เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาการพยาบาลทางคลินิกที่บูรณาการหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดจากงานวิจัยที่มีการออกแบบอย่างดีตามค่านิยม ความเชื่อของผู้ป่วย และความเชี่ยวชาญทางคลินิกของพยาบาล ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแล หรือให้การพยาบาลผู้ป่วย (รุจา ภูไพบูลย์ และ

นพพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ, 2555)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้เพื่อพัฒนางานบริการของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า หน่วยงานต่างๆ ตอบรับและนำหลักฐานเชิงประจักษ์ หรือนำผลงานวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับน้อยมาก ถึงแม้จะมีข้อมูลสนับสนุนว่าการปฏิบัติการพยาบาลที่มีผลงานวิจัยรองรับจะให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเดิมก็ตาม (จารุวรรณ วงษ์วิเศษ, 2549) สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ThaiLIS) โดยพิจารณาจากวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ทางวารสารการพยาบาลในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557 พบว่ามีผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้เพื่อการพัฒนาบริการพยาบาล เพียง 17 เรื่อง ซึ่งแยกตามปี พ.ศ. ดังนี้ 2555 : 2556 : 2557 = 6 : 5 : 6 เรื่อง โดยทุกเรื่องผู้วิจัยคืออาจารย์พยาบาล และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทางการพยาบาล ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สาเหตุที่พยาบาลนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้น้อยพบว่ามี 3 สาเหตุคือ (1) ด้านการบริหารจัดการทางการพยาบาล ได้แก่ การขาดการสนับสนุนในการนำไปใช้ ไม่มีเวลาพอที่จะนำแนวคิดใหม่ไปลงมือปฏิบัติ และขาดการสร้างเสริมพลังอำนาจให้พยาบาลมีเอกสิทธิ์ในการปฏิบัติการพยาบาล (2) ด้านความพร้อมของบุคลากรทางการพยาบาล ได้แก่ ไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลผู้ป่วยด้วยตนเอง ไม่เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางสถิติ ไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานที่มีความรู้ด้านการวิจัย ไม่มีเวลาที่จะอ่านงานวิจัย ขาดทักษะด้านการวิจัยและทักษะการประเมินความน่าเชื่อถือเชิงวิชาการของงานวิจัย และมีทัศนคติต่องานวิจัยในทางลบ และ (3) ด้านความพร้อมของอุปกรณ์และสื่อสนับสนุน ได้แก่ งานวิจัยไม่ได้รวบรวมไว้ในที่ที่จะนำมาใช้ได้สะดวก การลงพิมพ์เผยแพร่รายงานการวิจัยล่าช้า และเขียนรายงานการวิจัยไว้ไม่ชัดเจนหรือเข้าใจยาก (ชรสันนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ, 2550)

ปัญหาการพัฒนาพยาบาลเพื่อให้สามารถใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล ผู้สอนทางการพยาบาลต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

หลักฐานเชิงประจักษ์มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และเป็นผู้ดำเนินการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล จึงจะส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพใช้เป็นแบบอย่างในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์สู่การปฏิบัติได้ (ฟองคำ ติลกสกุลชัย, 2551; Kitson et al., 2008) จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบผู้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สอนทางการพยาบาลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลให้สำเร็จใน 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล ปัจจัยด้านพยาบาลวิชาชีพ ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ และปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ (ฟองคำ ติลกสกุลชัย, 2551; Kitson et al., 2008; Thompson, McCaughan, Cullum, Sheldon & Raynor, 2005) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลที่มีความรู้เชิงวิชาการในการสอนและการวิจัย มีประสบการณ์ในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกวิธีการพัฒนาแนวทางการพยาบาลผู้รับบริการได้ด้วยตนเอง สามารถสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ผลการวิจัย และประเมินคุณภาพงานวิจัย ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลในการกำหนดแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล โดยการพัฒนาคุณภาพพยาบาลวิชาชีพ และเตรียมความพร้อมขององค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาบูรณาการในการปฏิบัติการบริการพยาบาลอย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ พบว่ามีแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กัตริชซ์ มะหะสุ (2549) ชรัสนิกุล ยิ้มบุญณะ และคณะ (2550) วัชรีย์ แสงมณี, ยุพิน วัฒนสิทธิ์, นิตยา ไกรวงศ์, และอุทุมพร ปุณฺณโสพรรณ (2549) พองคำ ติลกสกุลชัย (2551) Kitson et al. (2008) Ring, Malcolm, Coull, Murphy-Black & Watterson (2005) Thompson et al. (2005) และ Winch, Handerson & Creedy (2005) สรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบไปด้วย 6 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ได้แก่ การกำหนดผู้ที่รับผิดชอบ และหน้าที่รับผิดชอบ การสนับสนุน และปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินการ (2) ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล ได้แก่ ความเชื่อ ความเข้าใจ และภาวะผู้นำของผู้บริหารทางการพยาบาล (3) ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประเมินงานวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เชี่ยวชาญที่ศรัทธาที่ดี และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (4) ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ความเพียงพอของแหล่งสืบค้นข้อมูล และ ฐานข้อมูลงานวิจัย (5) ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัย และผลการวิจัยชัดเจน และ (6) ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ ความทันสมัยของผลการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) ในการศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีผลงานทาง

วิชาการและ/หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประชากร โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 5 คน และใช้เทคนิคบอกต่อ (snow ball) จำนวน 12 คน รวม 17 คน โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญซึ่งตรงกับที่กำหนดไว้ทุกคน ในงานวิจัยผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 17 คน เนื่องจากจำนวนผู้เชี่ยวชาญระหว่าง 17-21 คน จะทำให้อัตราความคลาดเคลื่อนของข้อมูลลดลงเหลือน้อยที่สุดคือ 0.02 (อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์, 2546)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมตามกรอบแนวคิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ

แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลได้ 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัย และหลักฐานเชิงประจักษ์ และปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ

มาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร 10 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล 3 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ 13 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก 4 ข้อ ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5 ข้อ และปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ 3 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ

มาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร 10 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล 3 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ 13 ข้อ ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก 4 ข้อ ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5 ข้อ และปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ 3 ข้อ

ประมาณค่า 5 ระดับ 6 ปัจจัย จำนวน 37 ข้อ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามชุดที่ 2 วิเคราะห์เพื่อหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้เพื่อนำไปใช้เป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 3 คือ ค่ามัธยฐาน ระหว่าง 3.50 – 5.00 และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร จำนวน 9 ข้อ ส่วนใหญ่ผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.38 – 4.95 และมีพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.11 – 0.99 (2) ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการแพทย์ จำนวน 3 ข้อ ทุกข้อคำถามผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.56 – 4.95 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00 – 0.77 (3) ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 13 ข้อ ทุกข้อคำถามผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.19 – 4.84 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.01 – 1.06 (4) ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 4 ข้อ ทุกข้อคำถามผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.09 – 4.59 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.11 – 0.86 (5) ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ จำนวน 5 ข้อ ทุกข้อคำถามผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.59 – 4.80 และมีพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.11 – 0.86 และ (6) ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ จำนวน 3 ข้อ ทุกข้อคำถามผ่านการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 3.91 – 4.59 และมีพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.45 – 0.80

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยและเครื่องมือการวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 01-07-2556 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกรวิจัย และขอเชิญเข้าร่วมการวิจัย โดยผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน หากมีความจำเป็นต้อง

ทำการบันทึกเสียง และบันทึกภาพขณะเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องได้รับอนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญทุกคน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถยุติการเข้าร่วมการวิจัยได้ตามความสมัครใจโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ผู้วิจัยไม่เปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง โดยสรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวม เก็บข้อมูลไว้ในที่ปลอดภัย และจะทำลายข้อมูลเมื่อมีการเผยแพร่ผลการวิจัยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 เป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ของพยาบาลวิชาชีพ ดังนี้ (1) ผู้วิจัยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านด้วยตนเอง โดยติดต่อผ่านเลขานุการ 12 คน และติดต่อผู้เชี่ยวชาญโดยตรง 5 คน เพื่อเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพร้อมแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความสำคัญของปัญหา และขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์ (2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้บังคับบัญชาผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) (3) ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดถึงโครงสร้างให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษเพื่อพิจารณาก่อนการสัมภาษณ์ล่วงหน้า 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นคำถามถึงโครงสร้างเพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดในแต่ละปัจจัยๆ โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้นัดหมายด้วยตนเอง ใช้การบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกเพื่อบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านละ 50 นาที ระหว่าง วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2557 รวมระยะเวลา 217 วัน

รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ใช้เป็นแบบ

สอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวส่งถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน โดยผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง จำนวน 8 คน และนำส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ จำนวน 9 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับแรกคืนภายใน 10 วัน และได้รับแบบสอบถามฉบับสุดท้ายคืนภายใน 35 วัน และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม คืนมาครบทั้ง 17 ฉบับ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 35 วัน

รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรอบที่ 2 ที่รวบรวมได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์รายละเอียดปัจจัยฯ ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จัดทำเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 ใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวส่งถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน โดยวิธีเดียวกับรอบที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับแรกคืนภายใน 7 วัน และได้รับแบบสอบถามฉบับสุดท้ายคืนภายใน 16 วัน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาครบทั้ง 17 ฉบับ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 16 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบแรกโดยวิธีการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ เป็น 6 ปัจจัยเพื่อรวบรวมใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2

ส่วนการวิเคราะห์ผลการวิจัยในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 นั้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ การสรุปลักษณะการวิจัย พิจารณาจากองค์ประกอบของปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่มีค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 3.50 – 5.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน (consensus) ผู้วิจัยทำการยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียง 3 รอบ เนื่องจากผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 แล้วพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเป็นฉันทามติ โดยมีระดับการเปลี่ยนแปลง

เพียงร้อยละ 11.43 สอดคล้องกับ Linstone and Turoff (1975) ที่กล่าวว่าผู้วิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ควบคุมการส่งแบบสอบถามในรอบต่อไปเมื่อระดับฉันทามติเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าร้อยละ 15

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วยปัจจัยที่จำเป็น 6 ปัจจัย 37 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นความจำเป็นระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารระดับสูงในองค์กรต้องให้การสนับสนุน (Mdn = 4.61, IQR = 0.18) กำหนดสายบังคับอย่างชัดเจน (Mdn = 4.85, IQR = 0) กำหนดผู้รับผิดชอบและระบุรายละเอียดหน้าที่ (Mdn = 4.89, IQR = 0) สนับสนุนปัจจัยเอื้ออำนวยความสะดวก (Mdn = 4.89, IQR = 0) จัดสรรเวลาเพื่อให้พยาบาลดำเนินการนอกเหนือเวลางาน (Mdn = 4.85, IQR = 0) ได้รับความร่วมมือจากแพทย์ (Mdn = 4.85, IQR = 0) จากเพื่อนร่วมงานในทีมการพยาบาล (Mdn = 4.75, IQR = 0.13) และจากผู้ป่วย (Mdn = 4.75, IQR = 0.09) นอกจากนี้ระบบบริหารต้องให้อำนาจพยาบาลในการพัฒนา/เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาลด้วยตนเอง (Mdn = 4.52, IQR = 0.05)

2. ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ เป็นความจำเป็นในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารทางการพยาบาลต้องมีลักษณะดังนี้ เป็นผู้ผู้นำในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาเปลี่ยนแปลงการพยาบาล (Mdn = 4.85, IQR = 0) มีความเชื่อว่าการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์จะทำให้ผลลัพธ์ทางการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีขึ้น (Mdn = 4.75, IQR = 0.13) และ มีความเข้าใจในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาล (Mdn = 4.75, IQR = 0.09)

3. ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ เป็นความจำเป็นในระดับมากที่สุด โดยพยาบาลวิชาชีพจะต้องมีลักษณะดังนี้ มี

ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง (Mdn = 4.89, IQR = 0) มีความเชื่อว่าการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ จะทำให้ผลลัพธ์ทางการพยาบาลดีขึ้น (Mdn = 4.85, IQR = 0) แสวงหาเวลาเพื่ออ่านงานวิจัย (Mdn = 4.81, IQR = 0) มีความสามารถในการอ่านงานวิจัยที่เป็นภาษาอังกฤษ (Mdn = 4.81, IQR = 0) มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญ (Mdn = 4.81, IQR = 0) มีความต้องการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาล (Mdn = 4.81, IQR = 0) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล (Mdn = 4.75, IQR = 0.13) มีแรงจูงใจในการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Mdn = 4.75, IQR = 0.13) มีความสามารถในการประเมินคุณภาพของหลักฐานเชิงประจักษ์ (Mdn = 4.75, IQR = 0.09) มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง (Mdn = 4.75, IQR = 0.42) มีทักษะในการประเมินผลการวิจัย (Mdn = 4.69, IQR = 0.28) ให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Mdn = 4.61, IQR = 0.28) และมีทักษะในการสืบค้นงานวิจัย/หลักฐานเชิงประจักษ์ (Mdn = 4.54, IQR = 0.18)

4. ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ เป็นความจำเป็นในระดับมากที่สุด โดยองค์กรต้องมีสิ่งต่อไปนี้ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (Mdn = 4.75, IQR = 0.13) ฐานข้อมูลงานวิจัย/หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล (Mdn = 4.75, IQR = 0.19) คอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ (Mdn = 4.69, IQR = 0.19) และห้องสมุดในการสืบค้นข้อมูลวิจัย/หลักฐานเชิงประจักษ์ (Mdn = 4.69, IQR = 0.19)

5. ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ เป็นความจำเป็นในระดับมากที่สุด ซึ่งงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ต้องมีลักษณะดังนี้ ชัดเจน อ่าน ทำความเข้าใจ และนำไปใช้ได้ง่าย (Mdn = 4.85, IQR = 0) ต้องมีระเบียบวิธีวิจัยน่าเชื่อถือ (Mdn = 4.81, IQR = 0) ไม่ขัดแย้งกัน (Mdn = 4.81, IQR = 0) มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้จริง (Mdn = 4.81, IQR = 0) และ มีการทำวิจัยซ้ำเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Mdn = 4.69, IQR = 0.19)

6. ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ เป็นความจำเป็นในระดับมากที่สุด โดยหน่วยงานจะต้องมีลักษณะดังนี้ มีรายงานวิจัยที่พร้อมอ่านได้ทันที (Mdn = 4.89, IQR = 0) รวบรวมงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ไว้ในแหล่งเดียวกัน (Mdn = 4.85, IQR = 0) และมีผลงานวิจัยตีพิมพ์ที่ทันสมัย (Mdn = 4.75, IQR = 0.19)

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยจะดำเนินการอภิปรายผลที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 9 องค์ประกอบมีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจาก ปัจจัยด้านองค์กร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยองค์กรจะต้องมีความชัดเจนในการกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย สอดคล้องกับ รัชนิวรรณ อังสิทธิ์ (2553) และ Reavy and Tavernier (2008) ที่พบว่า การกระตุ้นให้พยาบาลนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้นั้น ผู้บริหารต้องกำหนดกำหนดโครงสร้างองค์กร และระบุหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนก่อน ด้านสนับสนุนปัจจัยเอื้ออำนวยความสะดวก Leasure, Stirlen and Thompson (2008) พบว่า องค์กรควรมีการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น อุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูล ฐานข้อมูลงานวิจัย รวมถึงต้องมีการสร้างขวัญและกำลังใจ และเครือข่ายในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในองค์กร นอกจากนี้ต้องได้รับความร่วมมือของแพทย์ ทีมการพยาบาล และผู้ป่วยด้วย

2. ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริหารทางการพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 3 องค์ประกอบมีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจากผู้บริหารทางการพยาบาลมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการพยาบาล โดยหากผู้บริหารทางการพยาบาลมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ก็จะส่งผลให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามเช่นกัน สอดคล้องกับ ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) Kitson et al. (2008) และ Winch et al. (2005)

พบว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพประการหนึ่งคือ ผู้บริหารมีความเชื่อว่าหากใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นฐานในการปฏิบัติการพยาบาลจะทำให้ผลลัพธ์การบริการพยาบาลที่ไม่แตกต่างจากเดิม และสอดคล้องกับ ชรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ (2550) และ Thompson et al. (2005) พบว่า หากผู้บริหารทางการพยาบาลมีความเข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปฏิบัติงานให้กับพยาบาลวิชาชีพได้ จะส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพนำหลักฐานเชิงประจักษ์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้มากขึ้นด้วย

3. ปัจจัยด้านลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 13 องค์ประกอบมีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์นี้ ผู้ปฏิบัติการที่สำคัญคือพยาบาลวิชาชีพ โดยหากพยาบาลวิชาชีพมีความเข้าใจหลักการนำไปใช้ รวมถึงมีความต้องการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับ Paramonczyk (2005) พบว่า พยาบาลรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ลงสู่การปฏิบัติได้ ทำให้พยาบาลเลือกปฏิบัติงานตามที่เคยปฏิบัติมากกว่าการเปลี่ยนแปลง ด้านเวลาของพยาบาล ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) พบว่า อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สำคัญของพยาบาล คือไม่มีเวลาในการสืบค้นข้อมูลเชิงวิชาการ ส่วนความสามารถในการอ่านงานวิจัยภาษาอังกฤษ ชรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ (2550) พบว่า อุปสรรคประการหนึ่งคือ พยาบาลขาดทักษะด้านการอ่านประเมินงานวิจัยและภาษาอังกฤษ รวมถึงไม่มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญ (ฟองคำ ติลกสกุลชัย, 2551) นอกจากนี้พยาบาลยังมีความสามารถในการประเมินคุณภาพหลักฐานเชิงประจักษ์น้อย (Kitson et al., 2008) และขาดทักษะในการสืบค้นงานวิจัย ประเมินวิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยด้วย (Melnyk, Fineout-Overholt, Feinstein, Li, Small, Wilcox et al., 2004)

4. ปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 4 องค์ประกอบ

มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจากการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานจะต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ความคล่องตัวของระบบสืบค้น และอุปกรณ์ในการสืบค้น สอดคล้องกับ ชรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ (2550) และ ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) พบว่า องค์กรควรจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยไว้ภายในองค์กร และควรสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าข้อจำกัดในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อเจตคติของพยาบาลวิชาชีพในการตัดสินใจเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมาก และองค์กรควรจัดทำห้องสมุดเพื่อการสืบค้นข้อมูลวิจัย/หลักฐานเชิงประจักษ์ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้อีกวิธีหนึ่งด้วย (Ring et al., 2005)

5. ปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 5 องค์ประกอบมีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ย่อมมีความคาดหวังความถูกต้องเชิงวิชาการของผลการวิจัย หากไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนจะส่งผลให้พยาบาลหยุดใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงานได้เช่นกัน สอดคล้องกับ ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) และ Kitson et al. (2008) พบว่าหากผลการวิจัยอ่านง่าย นำไปทดลองทำตามได้อย่างชัดเจน และงานวิจัยมีคุณภาพโดยมีสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพรองรับ รวมถึงระเบียบวิธีวิจัยน่าเชื่อถือ (Thompson et al., 2005) ก็จะเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงานมากขึ้น และ หากงานวิจัยเรื่องนั้นมีการทำซ้ำเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัยก็จะส่งเสริมให้นำผลการวิจัยไปใช้มากขึ้น (ชรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ, 2550)

6. ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทั้ง 3 องค์ประกอบมีความสำคัญในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพมีภาระการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ทำให้พบปัญหาไม่สะดวกในการเข้าถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ทำให้พยาบาลเลือกสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ไม่มีความเหมาะสม หากองค์กรต้องการให้พยาบาล

นำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการพัฒนางานมากขึ้น หน่วยงานต้องจัดทำฐานข้อมูลของหลักฐานเชิงประจักษ์ให้ เข้าถึงได้ง่ายขึ้นด้วย สอดคล้องกับ ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) Kitson et al. (2008) และ Winch et al. (2005) ที่พบว่ารายงานวิจัยที่พร้อมอ่านและเข้าใจได้ง่ายจะช่วยลด ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักฐานไปใช้ในการปฏิบัติ งานของพยาบาลวิชาชีพได้ นอกจากนี้หน่วยงานต้อง รวบรวมงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ไว้ในแหล่ง เดียวกัน ฟองคำ ติลกสกุลชัย (2551) พบว่าเป็นอุปสรรค ต่อการนำผลการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของ พยาบาลวิชาชีพทั้งระดับผู้บริหาร และพยาบาลปฏิบัติการ อันดับแรกคือ อุปสรรคด้านการเผยแพร่ และอุปสรรคด้าน การเข้าถึงงานวิจัย และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ค่อนข้างล่าช้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรนำปัจจัยสู่ความสำเร็จ ฯ นี้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้าน ความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีในการ สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกใช้หลักฐานเชิง ประจักษ์ในการพัฒนางานอย่างเหมาะสม ตลอดจนการจัด เตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการพยาบาล ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพด้วย
2. พยาบาลควรพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมใน ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนางาน อย่างเหมาะสม
3. คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล ควร นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนา ทักษะของนักศึกษา เกี่ยวกับการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาการพยาบาลได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์ ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ เพียงกลุ่มเดียว คือ ผู้เชี่ยวชาญ ทางการพยาบาล ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกแง่มุม ควรทำการวิจัยในรูปแบบเดียวกันในกลุ่มผู้บริหารทาง การพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพต่อไป

2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาองค์ประกอบของ ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของ พยาบาลวิชาชีพ โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของปัจจัยแต่ละปัจจัย อย่างละเอียด และน่าเชื่อถือ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทางการ พยาบาล ฯ ทั้ง 17 ท่าน ที่สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูล การวิจัย และให้คำชี้แนะระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างครบถ้วนทั้ง 3 รอบ

เอกสารอ้างอิง

- กตริชช มหะสุ. (2549). *อุปสรรคต่อการปฏิบัติตาม หลักฐานเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของพยาบาล วิชาชีพ ในหอผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จากรุวรรณ วงษ์วิเศษ. (2549). *อุปสรรคต่อการปฏิบัติตาม หลักฐานเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของพยาบาล วิชาชีพ ในหน่วยงานผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาล อุตรดิตถ์*. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาพยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตรศิริ ดันตชาติกุล และวนิดา เคนทองดี. (2556). การพัฒนาแนวปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ในการดูแลผู้ป่วยหยาเครื่องช่วยหายใจ. *วารสาร กองการพยาบาล*. 40 (1), 56-69.
- ชรัสนิกุล ยัมบุญณะ, นารี พุ่มนิคม, มนต์บงกช กนกนันท์ พงศ์, ดวงใจ บุญนันท์, วราพร หาญคุณะเศรษฐ์, จันทนา นามเทพ และ นิภา เวชสุวรรณรักษ์. (2550). การนำผลงานวิจัยมาใช้และอุปสรรคของ การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล. *วารสารพยาบาลศิริราช*. 1(2), 11-26.
- ฟองคำ ติลกสกุลชัย. (2551). *การปฏิบัติการพยาบาลตาม หลักฐานเชิงประจักษ์ หลักการและวิธีปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พีริ-วัน.

- รัชนิวรรณ อังกสิทธิ์. (2553). *การวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติ การพยาบาล โรงพยาบาลบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา วิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุจา ภูโพบูลย์ และนทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ. (2555). *พยาบาลสร้างสรรค์บริการจากหลักฐานเชิงประจักษ์สู่การปฏิบัติ*. ใน *เอกสารวันพยาบาลสากล 12 พฤษภาคม 2555* (หน้า 2-11). กรุงเทพฯ: สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย.
- วัชรีย์ แสงมณี, ยุพิน วัฒนสิทธิ์, นิตยา ไกรวงศ์, และ อุทุมพร บุญญโสพรรณ. (2549). *อุปสรรคในการใช้ ผลงานวิจัยทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์*. *สงขลานครินทร์ เวชสาร*. 24(6), 537-547.
- อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). *การพัฒนารูปแบบ ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุสารห์ รุจิระวิโรจน์ ภัทรา นิโครธา สุกัญญา ตันติประสพลาภ และกานต์ธิดา ตันวัฒนาถาวร. (2551). *การใช้ หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการ พยาบาลเพื่อลดอุบัติการณ์การเกิดหลอดเลือดดำ ส่วนปลายอักเสบในผู้ป่วยที่ได้รับสารน้ำทาง หลอดเลือดดำส่วนปลาย*. *รามาริบัติพยาบาลสาร*, 14(1), 14-27.
- Burn, N., & Grove, S. K. (2005). *The practice of nursing research: Conduct, critique, and utilization* (5th ed.). St. Louis: Elsevier Saunders.
- Kitson, A. L., Rycroft-Malone, J., Harvey, G., Mc Cormack, B., Seers, K. & Titchen, A. (2008). *Evaluating the successful implementation of evidence into practice using the PARIHS framework: Theoretical and practical challenges*. *Implementation Science*, 3(1), 12p.
- Leasure, A. R., Stirlen, J. & Thompson, C. (2008). *Barriers and facilitators to the use of evidence based best practice*. *Dimensions of Critical Care Nursing*, 27(2), 74-82.
- Linstone, H. A., & Turoff, M. (Eds.). (1975). *The Delphi method: Techniques and applications*. Boston, MA: Addison-Wesley.
- Melnyk, B. M., Fineout-Overholt, E., Feinstein, N. F., Li, H., Small, L., Wilcox, L. et al. (2004). *Nurses' perceived knowledge, beliefs, skills, and needs regarding evidence-based practice: Implications for accelerating the paradigm shift*. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 1(3), 185-193.
- Paramonczyk, A. (2005). *Barriers to implementing research in clinical practice*. *The Canadian Nurse*, 101(3), 12-15.
- Reavy, K. & Tavernier, S. (2008). *Nurses reclaiming ownership of their practice: Implementation of an evidence – based practice model and process*. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 39(4), 166-172.
- Ring, N., Malcolm, C., Coull, A., Murphy-Black, T., & Watterson, A. (2005). *Nursing best practice statements: An exploration of their implementation in clinical practice*. *Journal of Clinical Nursing*, 14, 1048-1058.
- Thompson, C., McCaughan, D., Cullum, N., Sheldon, T., & Raynor, P. (2005). *Barriers to evidence – based practice in primary care nursing – why viewing decision – making as context in helpful*. *Journal of Advanced Nursing*, 52(4), 432-444.
- Winch, S., Handerson, A., & Creedy, D. (2005). *Read, think, do! A method for fitting research evidence into practice*. *Journal of Advanced Nursing*, 50(1), 20-26.